

**MEMÒRIA VALORADA DE LA INTERVENCIÓ
ARQUEOLÒGICA A LA FRESQUERA
LOCALITZADA A LA FINCA DE LA MASIA DE
CAN VALENT DE BARCELONA**

**PROMOTOR:
DISTRICTE DE NOU BARRIS**

**EXECUCIÓ:
ARQUEÒLEGS.CAT, SL**

AUTOR DE LA PROPOSTA:

Jordi Morera Camprubí

Manresa, novembre de 2023

INDEX

1.- FITXA TÈCNICA	PÀG 3
2.- SITUACIÓ	PÀG 4
3.- ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS	PÀG 6
4.- MOTIUS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ	PÀG 7
5.- PROPOSTA D'INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA	PÀG 8
5.1.- Tasques a realitzar	PÀG 8
5.2.- Metodologia	PÀG 9
5.3.- Recursos humans i termini de la intervenció	PÀG 11
6.- PRESSUPOST	PÀG 11

1.- FITXA TÈCNICA

Jaciment: Fresquera de Can Valent

Localització: Masia de can Valent (Avinguda Rio de Janeiro, 49-53 / carrer de l'escultor Ordóñez, 132 / carrer del pintor Alsamora, 20)

Tipus de jaciment: urbà

Municipi: Barcelona

Comarca: Barcelonès

Protecció: La masia de Can Valent està inclosa dins del Catàleg de Patrimoni Arquitectònic de la ciutat de Barcelona amb catalogació C (béns amb elements d'interès) i té el número de fitxa 2889.

Coordenades UTM: X: 431472m, Y: 4587422m, Z: 46m snm

Tipus d'intervenció: Preventiva

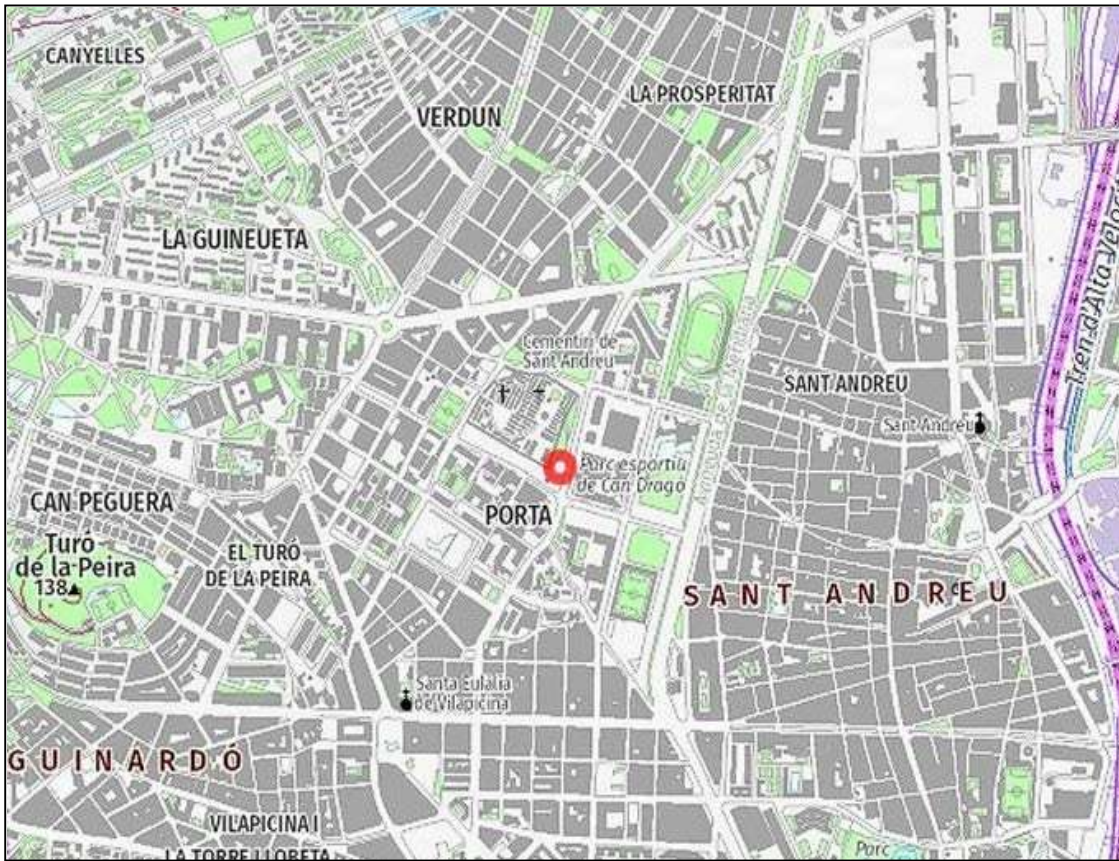
Promotor: Districte Nou Barris de Barcelona

Motivació: Documentació i posada en valor

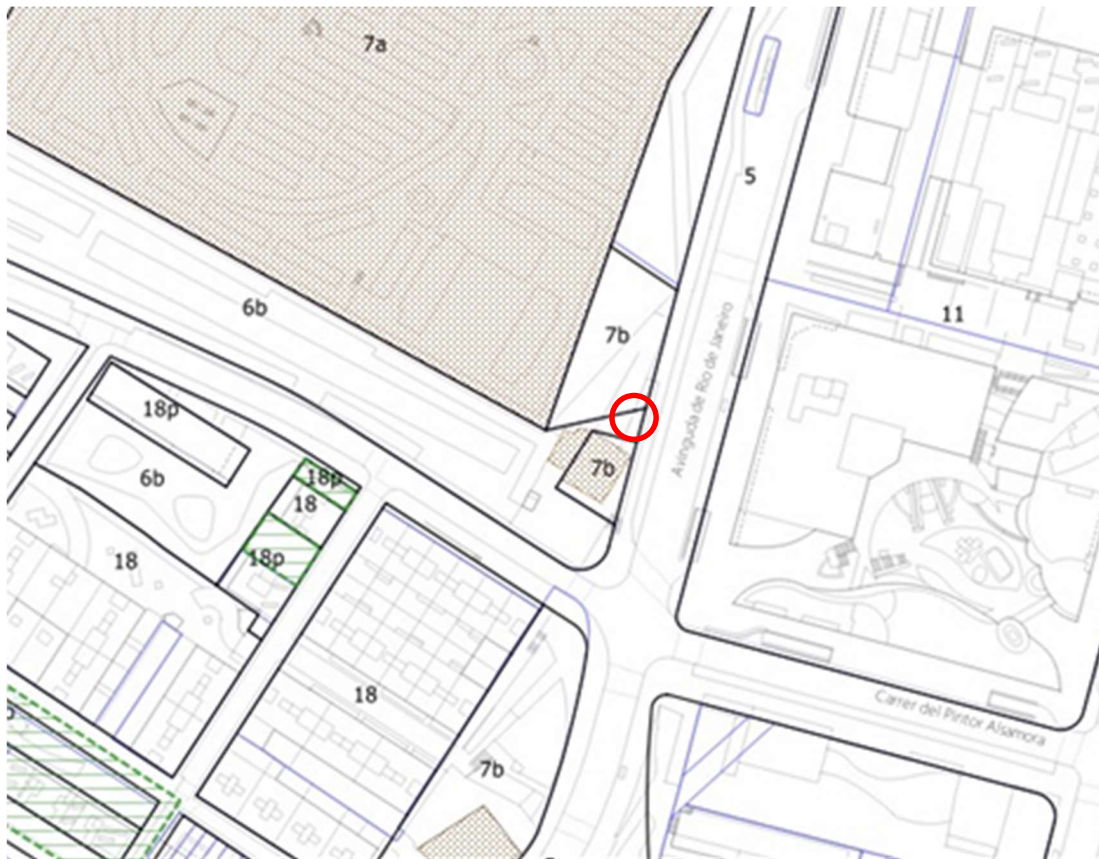
2. SITUACIÓ

La zona on s'haurà de realitzar la intervenció arqueològica se situa a la masia de Can Valent, la qual ocupa el solar dels números 49-53 de l'avinguda de Rio de Janeiro, el número 132Xndel carrer de l'Escultor Ordóñez, i el número 20 del carrer del Pintor Alsamora, al barri de Porta, al districte de Nou Barris de Barcelona. Aquesta finca es correspon amb les referències cadastrals 1577895DF3817F i 1577894DF3817F.

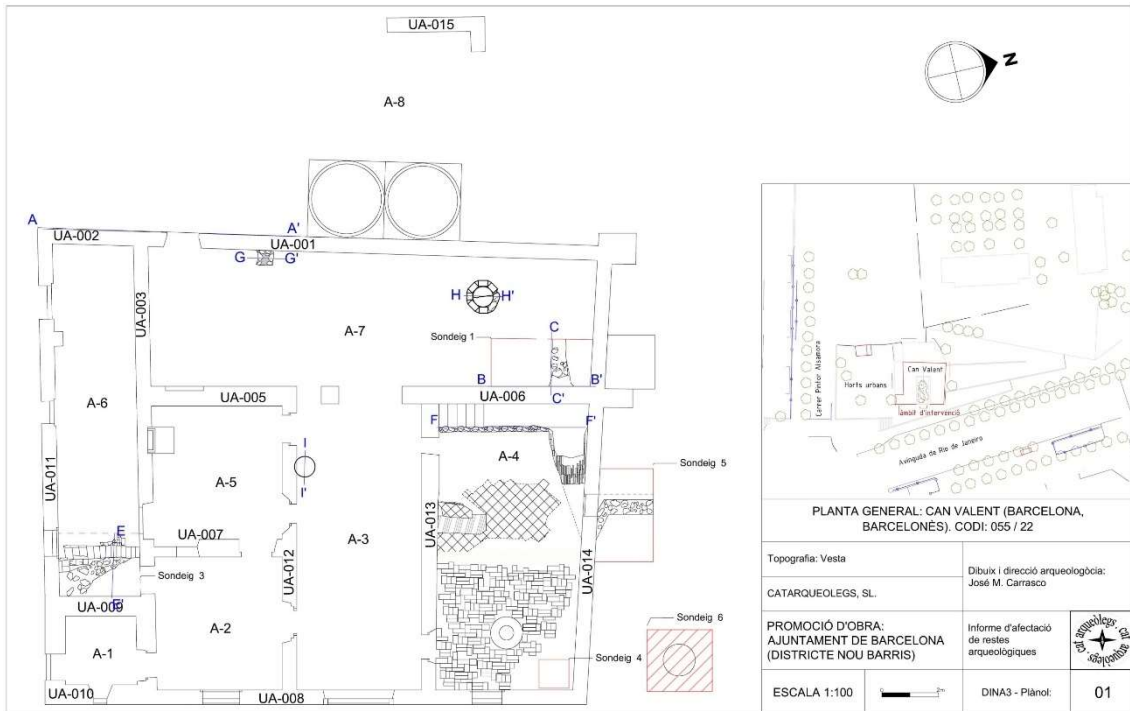
Més concretament, la fresquera se situa a la part nord de la masia, fonamentalment a l'exterior, entre can valent i el nou edifici del Tanatori de Sant Andreu. De fet, a partir de la intervenció arqueològica realitzada (Carrasco, 2023), sabem que l'accés a la fresquera es realitzava des de l'interior de la masia, però els corredors i almenys una de les sales se situen a l'exterior

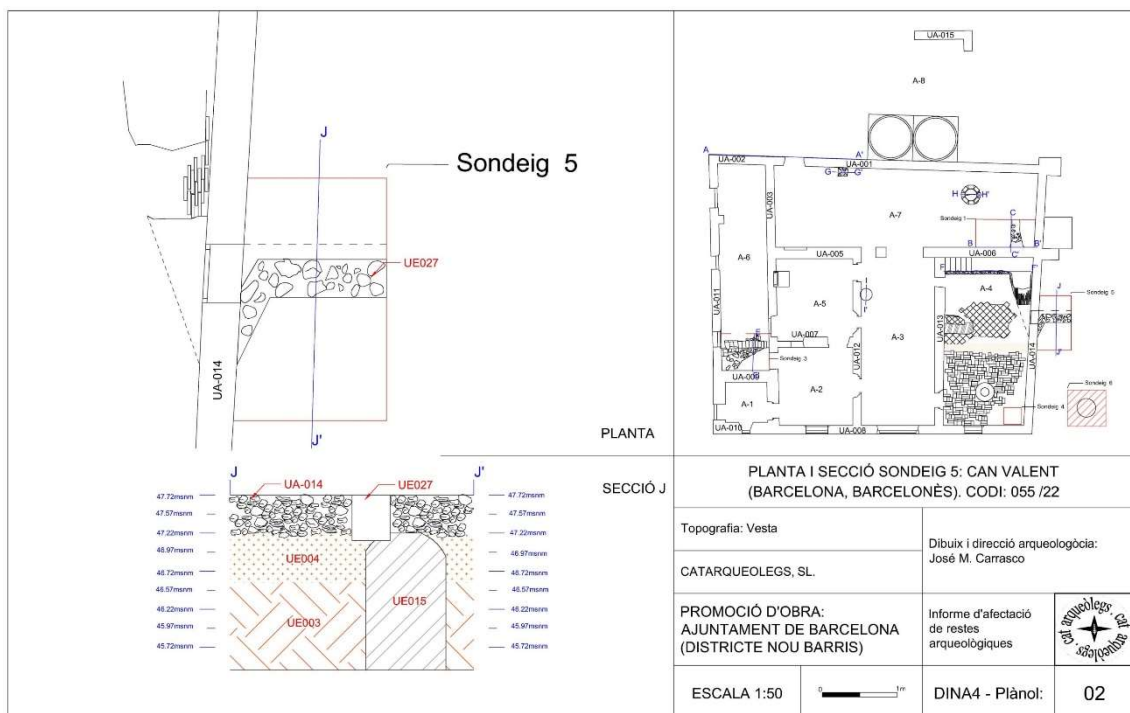
Ubicació de la finca de can valent dins el districte de Nou Barris (SAB)

Ubicació de detall de la zona de la intervenció (SAB)

Planta de detall de la masia de can valent on s'observa la zona on es localitzà una de les cambres de la fresquera, identificat com el Sondeig 6 (Carrasco, 2023)

Secció de la galeria de la fresquera, localitzada al sondeig 5 (Carrasco, 2023)

La seva situació topogràfica segons el Sistema de coordenades Universal Transverse Mercator (UTM) és: X: 431472m, Y: 4587422m, Z: 46m snm

3. ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS

Entre els mesos de maig i juliol de 2022 es realitzà una primera intervenció arqueològica a la masia de can Valent de Barcelona, en el marc de la rehabilitació del propi edifici, la qual fou dirigida per l'arqueòleg Jose M Carrasco i executada per l'empresa Catarqueòlegs SL. Les tasques consistiren en la realització de l'estudi de paraments de l'edifici, en el control arqueològic dels treballs, sobretot pel que fa als moviments de terres, i en la documentació i excavació de tots aquells elements arqueològics que s'anessin localitzant.

És en aquests treballs que a l'habitació ubicada a la part més nord-oriental de la masia, es va localitzar el que semblava un accés a un corredor subterrani que es resseguia més enllà dels límits de l'edifici, i que estava rematat amb una volta a sardinell, quasi completament enfonsada. Aquest corredor va ser localitzat a l'exterior del mateix, en un sondeig realitzat a la part exterior del mur de tancament nord de la finca, completament colmatat de terra. Talment, i uns quants metres allunyat de la masia, vers el nord, es va identificar en un altre sondeig el que semblava una cambra que podia estar relacionada amb aquell corredor. Després de la col·locació d'una càmera de vídeo a l'interior, es va poder observar que la cambra estava mig colmatada de terres, i que presentava un mínim d'un accés, ubicat en direcció al corredor localitzat. Malauradament no fou possible determinar les mesures de la cambra (Carrasco, 2023). Efectivament, galeria i cambra s'interpretaren com a elements que hauries format part d'una fresquera .

Atès que el Projecte tècnic de consolidació de la masia de Can Valent només preveia intervenir a l'edifici de la masia pròpiament dit, i que les partides pressupostàries destinades a l'arqueologia eren limitades, davant de la dificultat tècnica que suposava la documentació de la dita fresquera i els problemes de seguretat derivats de tenir-la esfondrada parcialment, es va decidir -d'acord amb els tècnics del Servei d'Arqueologia de Barcelona i el Servei de Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de la Generalitat de Catalunya- tapar-la amb una llosa de formigó

4. MOTIUS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ

Els motius de la intervenció venen determinats per la voluntat del Districte de Nou Barris de completar la intervenció a la masia de can Valent, excavant i documentant un element del tot excepcional, i que no es podia assumir amb el projecte de rehabilitació de l'edifici que s'executà durant l'any 2022.

D'aquesta manera, representants del Districte de Nou Barris s'han posat en contacte amb l'empresa Catarqueòlegs, SL per tal que realitzés una memòria valorada de la intervenció arqueològica.

L'objectiu de la intervenció serà el de completar l'excavació arqueològica de la fresquera i de realitzar-ne la seva ulterior documentació arqueològica

5. PROPOSTA D'INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA

5.1. Tasques a realitzar

Les tasques arqueològiques consistiran en l'excavació i la documentació de la fresquera de la masia de Can Valent. Concretament, les tasques que caldrà dur a terme són les següents:

- Retirada de la coberta provisional de la volta de l'estructura interpretada com a fresquera amb mitjans mecànics (sempre amb pala plana), intentant respectar al màxim la volta per tal de poder prendre les mesures necessàries per a la seva documentació (cal ser capaços de tenir prou mesures com per calcular exactament com era la volta originalment).

- Un cop s'hagin pogut calcular els angles de la volta, es procedirà a la retirada de les terres caigudes o amb risc de caure (és a dir, es desmuntarà part de la volta). En la mesura que sigui possible aquesta actuació també es realitzarà

amb mitjans mecànics, amb pala plana, evitant malmetre l'estructura. Quan la direcció arqueològica ho consideri necessari, es passarà a treballar manualment. L'objectiu del buidat de terres serà delimitar el volum de l'estructura i anar a buscar el paviment original i qualsevol altre element estructural per tal de documentar-lo correctament. En aquest sentit cal tenir en compte que les fresqueres tenen consideració d'espais confinats per la qual cosa convé que el personal que hagi d'accedir-hi disposi de la titulació requerida per al treball en espais confinats.

Evidentment, desconeixem el volum que pot ocupar la cambra de la fresquera, però a partir dels paral·lels coneguts d'altres fresqueres, es pot pensar en un habitacle d'uns 2,5m d'alçada, rematat en un acabament més o menys cupular, amb una amplada que pot abastar els 3-4m de diàmetre. Igualment i en localitzar el paviment de la cambra, s'haurien de localitzar els possibles accessos a la mateixa. També serà objectiu d'aquesta intervenció l'excavació i documentació de part d'aquests passadissos per veure'n la seva traçada i els seu estat de conservació, per eventualment, i en consens entre totes les parts implicades, realitzar la completa excavació arqueològica. Pel que fa a aquestes galeries, acostumen a tenir l'alçada humana, al voltant d'1.7-1.8m d'alçada, també amb un acabat en forma de volta, i una amplada que ronda els 60-70cm. Per tot plegat, es calcula un volum d'excavació pel que fa a la cambra d'entre 15 i 25m³, mentre que es pressuposa una recuperació de galeries d'uns 4m³.

5.2. Metodologia

Pel que fa a l'excavació arqueològica el mètode de registre de les dades que s'utilitzarà per a l'excavació és el proposat per E.C. Harris i per A. Carandini, modificat a partir de la pràctica arqueològica en aquest tipus d'estructures i de les circumstàncies concretes de l'excavació. Per al registre objectiu dels elements i estrats que s'exhumen es realitza una numeració correlativa d'aquests denominats Unitats Estratigràfiques (U.E) que permet individualitzar un dels altres. Cada U.E. té una fitxa a la qual s'indica: la seva ubicació en el context general del jaciment, la seva ubicació en les plantes i seccions, la seva definició i la seva posició física respecte les altres unitats estratigràfiques. Així mateix, les

descripcions de cada una de les UE seran el màxim de concises i objectives possibles, indicant i identificant, també les seves característiques particulars (materials, minerals, color, grau de compactació, matèria orgànica...).

En relació als materials arqueològics, es realitzarà la seva recollida rigorosa, classificació i estudi. Així doncs, el material arqueològic recuperat es diferenciarà segons el registre estratigràfic emprat durant la intervenció, diferenciant entre les peces ceràmiques, metàl·liques, humanes, faunístiques o d'origen vegetal. Així mateix, també es recolliran i separaran les restes antracològiques (carbons), i es guardaran mostres de terres de tots aquelles estrats que puguin oferir dades de tipus paleoambiental i puguin ser estudiats analíticament (pòl·lens, llavors, microcarbons...). Absolutament tot el material arqueològic recuperat quedarà identificat amb el nom del jaciment, el codi de la intervenció, i la UE. Les restes ceràmiques, faunístiques o humanes es guardaran en bosses de plàstic diferenciades segons UEs, separant cada tipus esmentat. Pel que fa a les restes metàl·liques, de vidre, o de matèria orgànica, es guardaran en bosses de tanca hermètica i es dipositaran en recipients hermètics tipus Tupperware. En el cas específic dels elements metàl·lics, i un cop al recipient, s'incorporarà a l'envàs elements absorbents d'humitat, com ara el gel de sílice.

Tot aquest material arqueològic es dipositarà sempre que sigui possible en caixes normalitzades, seguint la norma europea, de 400 x 300 x 220mm apilables. Posteriorment, es portaran i dipositaran provisionalment als magatzems de la direcció arqueològica. Serà allà on posteriorment, es realitzarà l'inventari i classificació del material, i eventualment se'n realitzarà el dibuix ceràmic. Pel que fa al siglatge, tot el material recollit, ja sigui de vidre, ceràmic, metàl·lic o orgànic, quedarà codificat amb el codi que es determini, seguit del número de UE i el número d'inventari. Tot aquest procés estarà coordinat i dirigit per l'arqueòleg director de la intervenció.

Pel que fa a la documentació gràfica, tots els processos quedaran degudament documentats en un exhaustiu reportatge fotogràfic de l'actuació, en el que s'inclouran imatges generals dels treballs, de les diferents unitats estratigràfiques, i dels detalls dels elements o restes més singulars i

representatives. Així mateix es procedirà a la realització d'un aixecament planimètric consistent en la realització de plantes generals i de detalls concrets, seccions en les que es representarà la successió estratigràfica del pont, i els alçats que mostren les característiques tipològiques i evolutives de les estructures. Tota aquesta planimetria s'entregarà a escala 1:250, 1:100, 1:50 i 1:20. Quant a les cotes, es prendran les cotes absolutes sobre el nivell del mar. Talment, la documentació arqueològica inclourà, a més, l'escàner i la fotogrametria sempre que sigui possible.

Val a dir que tota l'actuació arqueològica s'emmarcà dins els termes establerts per les directrius de l'article 47 de la Llei 9/1993 del Patrimoni Cultural Català, així com pel Decret 78/2002, del Reglament de Protecció del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic (publicat en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya núm. 3594, pags. 4608-4615), on es garanteix la solvència de les intervencions.

5.3. Recursos humans i terminis de realització

L'estimació temporal per dur a terme els treballs s'estima en unes tres setmanes de feina, i durant aquets període estaran treballant l'arqueòleg responsable de la intervenció i un nombre variable d'entre 2 i 4 operaris

6. PRESSUPOST

El pressupost de la intervenció és el següent:

-Elaboració de l'escàner 3D i la fotogrametria

-Jornada d'escàner làser (inclou mitjans especials per a la realització dels treballs, enllumenat LED	1.560€
-Elaboració arxiu .obj amb textura extreta de la foto d'escàner	960€
-Fotogrametria	720€
-Elaboració de 5 plànols: planta i seccions longitudinals	250€
-orientació núvol de punts a sistema de referència ETRS8931N mitjançant aixecament de punts amb GPS	60€
Subtotal	3.550,00 €

-Treballs d'ajut a l'arqueologia (veure annex)

30.354,28 €

Subtotal

30.354,28 €

Resum del pressupost

-Elaboració de l'escàner 3D i la fotogrametria	3.550,00 €
-Treballs d'ajut a l'arqueologia	30.354,28 €

Base	33.904,28 €
IVA	7.119,90 €
TOTAL	41.024,18 €